

Ключевые слова: фразеологизм, эмоция, стыд, концептуализация, симптомы стыда, образ, внутренняя форма, компоненты фразеологических единиц.

Leshchinskaya O. A. Phraseological Conceptualization of the Emotion of Shame in Belarusian

The article describes the notion of the emotion of shame, basing on Belarusian phraseological units with the general meaning of ‘shame’. The idea of shame in the people’s view includes feeling it, showing it, possibilities and ways of making other people feel ashamed.

The author analyzes images, inner form and motivation of phraseological units; traces the ways and means of conceptualization of the emotion of shame (together with related emotional states, rendered in the emotional semes ‘embarrassment’, ‘awkwardness’, ‘confusion’) as one of the fragments of the emotional conceptual sphere of the Belarusians; discovers culturally specific information, determines general evaluation and characteristics of a person’s emotional state, defines the place and role of the emotion of shame in the phraseological world view.

Key words: phraseological units, shame, conceptualization, signs of shame, image, inner form, components of phraseological units.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. фіол. н., проф. Глуховцева К. Д.

I. В. Царьова (Луганськ)

УДК 811.161.2.373

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОБРЯДІВ ШЛЮБНОГО ДНЯ
В УКРАЇНСЬКИХ СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРКАХ**

Східнослобожанська фразеологія кінця ХХ – початку ХХІ століття зазнала відчутних функціональних та структурно-семантичних змін. Актуальним і важливим є вивчення обрядових фразеологізмів, які розкривають нові аспекти семантики обрядових знаків, специфіку синонімії, ареальну варіативність мовних і позамовних складників обряду.

Обрядовій фразеології східнослобожанських говірок присвячено розвідки В. Ужченка (календарно-обрядовий пісенний дискурс, поховальна сфера) [Ужченко 2003; Ужченко 2005], Д. Ужченка (етнографічний дискурс сімейної обрядовості) [Ужченко 2008], І. Мілєвої (особливості давнього та сучасного весілля) [Мілєва 2008], Т. Д’якової (весільні, родильні, поховальні обряди) [Д’якова 2011].

Мета – виявити найменування обрядодій шлюбного дня східнослов'янського весілля.

Сучасний власне весільний цикл трансформував передшлюбний обряд – *запрошен':а на ве́с'ил':а* (усі н. п.); *приглашат'* на свад'бу (н. п. 1 – 3, 5, 6, 10 – 12, 15, 25, 26, 28, 42, 43, 45 – 47, 49, 51, 53, 61 – 65, 67, 68, 69, 70, 76, 80 – 83); *на свадьбу гу́кат'* (н. п. 31, 38, 39, 48, 49) – дарувати листівки рідним, знайомим з указаними часом і місцем реєстрації шлюбу. Зaproшується за місяць до весілля: *жесн'их і н'єв'еста рознос'ам'*, *пр'игла́с'им'ел'н'i салм'i / а то бува приглашон':и об'їжайуц':а і не приход'ам' то́д'i на свад'бу* (н. п. 47).

За два тижні до одруження був молодечий вечір парубків і нареченого, який у наш час називають *парубоц'ка ве́ч'ирка* (н. п. 28 – 30, 54 – 56, 76 – 78); за тиждень – *д'ивич'-век'ир* (н. п. 5, 6, 10 – 12, 15, 25, 26, 28, 62, 67, 68, 72 – 75, 79), *д'іюч'ач'а гул'янка* (н. п. 37, 51 – 53, 57). На дівич-вечорі здійснювали обряд *убиран':а він'ка* (н. п. 1 – 3, 5, 6, 14, 15, 25, 32, 33, 35, 42, 62, 67, 68, 72 – 75), де *вінок* – ‘головний убір молодої до обряду покривання’ (Магр., с. 33).

Обряди шлюбного дня сучасного весілля містять:

1) *од'аган':а моло́дой* – обов'язково весільну сукню одягає мати: *п'лат:а долж'но бут'* *б'ile* (усі н. п.); *с'вад'ебне п'лат':а с'в'етлих то́ноў* *виби́рали* (н. п. 62). Якщо матері немає, то одягає хрещена мати або бабуся. Якщо дівчина виходить заміж уперше, то голова повинна бути покрита;

2) *ве́с'ил'ни́й поїзд* (усі н. п.); *с'вад'ебний кортеж* (н. п. 10, 11, 22, 25, 26, 28, 42, 47, 48, 53, 62, 67, 68, 83) – це прикрашені автомобілі. У молодого наряджають головний автомобіль (для молодих, дружки й дружка), який прикрашають кільцями з дзвіночками на даху машини або на передньому бампері, а також стрічками через усю машину або вздовж капоту;

3) *частуван':а гос'теj жениха* – обряд, коли треба *випити на дорожку* (усі н. п.), щоб усе пройшло добре. У жениха збираються гості з його боку. Хрещених батьків *переу́йазуйут'* *л'ентами* (н. п. 2, 3, 5 – 7, 10 – 12, 22 – 26, 28, 32, 62, 68, 79, 83) – стрічки з написами *хрещена мати* чи *хрещений батько*, а гостям *ч'ин'л'айут'* *квіт'ки* (н. п. 42, 62, 66, 67); *прис'ї́байут'* *ц'в'іточ'ки* (н. п. 48, 49, 82) – квітка у вигляді барвінку (чоловікам – голубі, жінкам – рожеві);

4) *благословен':а мат'їр'уй* *сина*. Коли вийдуть з квартири чи будинку, мати повинна сина благословити. Зафіксовано обрядодію *рушин'ком вивезти* (н. п. 13, 42, 47, 49, 62, 71, 80, 83); *рушин'ком машину вит'агти* (н. п. 36, 57, 61) – мати жениха прив'язувала рушник до бампера автомобіля й ніби вивозила сина з двору, вдаючи, що тягне авто;

5) *викуп до́роги*. Перегороджували дорогу *весільному поїзду* раніше не в усіх селах, а тепер це роблять повсюдно. Як свідчать інформатори, *перев'я́зати до́рогу* (усі н. п.) на весіллі – на щастя і для молодих, і для тих, хто перев'язує. Обряд *викуп дороги* набуває розвитку й у наш час.

Вид „перейму” – *перев·а|зати ка|натом (в·ір'оўкоў)* (усі н. п.): з¹найем шо у су|боту жен'ят'с'a хтос' із су|с'ід'с'кіх іл'i зна|комих / та перев·ажем в·ір'оўку / на т'агнем хоро|шэн'ко на ўс'у д'роғу / так і конх'фет да|дут' нам з бабойу П'ідкоў Курип'ч ійс'коў / ка|зали / шо то на ш·ч ас'm'a перев·а|зат' в·ір'оўкоў д'роғу моло|дим (н. п. 27);

6) *викуп во|r'it* – обряд, коли гості молодої влаштовують для поїжджан торг: *на воро|тах сто|йат' мужи|ки i n'рос'ат' випиўки* (н. п. 42);

7) *викуп моло|дойi* – обряд, коли молодий з дружком виконують безліч конкурсів: *розга|дати ро|машику* (усі н. п.) – відривати пелюстку й говорити, що означає та чи та дата – день знайомства, день сватання, день народження тещі та ін.); *викласти гро|шима ім'я* (н. п. 32, 35, 42, 53, 57, 62, 67) – на порозі хати чи квартири жених викладає ім'я нареченої; *уз|нат' по гу|бам* (усі н. п.) – на білому папері жінки залишають поцілунок і жених має візнати ‘поцілунок’ нареченої, якщо не візнає, платити гроші; обряд *n'ід|м·іна моло|дойi* (н. п. 5, 16, 21, 39, 48, 49): *вивели бабу Раіку зам·іс'm' н'е|в·ести / наце|пили її фалту / та йа|к'ic' ш|тори / накрасили / ус|ставили с'іга|р'ету ў|зуби / бу|тилку да|ли ѿ|руки i йес'л'i та|ка н'е|в·еста не уст|райувала жен'i ха / то дру|жок сп|i ваў / тан'ц'у|ваў / викуп|л'aу ко|роч'e* (н. п. 62);

8) *благосло|вен':а бат'к'i ю моло|дойi* – обряд, коли мати й батько молодої благословляють наречених у господі. Обов'язковою обрядодією уважають *обвес|ти кру|гом с|толу* (усі н. п.) за часовою стрілкою тричі;

9) *обси|пан':а моло|дих* – обряд, коли молодих проводжають до РАЦСу, мати або хрещена обсипають їх хмелем, цукерками, грошима, зерном. Обряд *обсипання молодих* символізує добробут молодої сім'ї в майбутньому. Мета обсипання, зазначав О. Потебня, подвійна: „щоб хліб родився колосистий і щоб зберігалася краса (і здоров'я) молодих” [Потебня 1989: 430]. Обсипання – це настільки важливий акт весільного ритуалу, що без нього „ні великоруси, ні малоруси не відзначають шлюбного бенкету” [Сумцов 1996: 176];

10) *розп|сати моло|дих* (усі н. п.) – традиційне закріplення шлюбу документально;

11) *пус|кати голуб'ї*. Голубів пускають молодий і молода й уважно слідкують за тим, як вони полетять. Якщо один із голубів летить у небо, а другий сідає на землю, це означає, що подружжя разом не житиме; якщо голуби полетять поряд один з одним високо-високо, це означає, що шлюб буде довгим і щасливим;

12) *йихати ка|татис'* (усі н. п.) – обряд, коли молоді разом з друзями їдуть на прогулянку, п'ють шампанське, фотографуються;

13) *благосло|вен':а моло|дих бат'ками*:

а) *благосло|вен':а моло|дих бат'ками моло|дого*. Біля кафе (ресторану чи місця, де святкують весілля) зустрічають молодих батьки. Батьки молодого стелять подружжю рушник, по якому молоді підходять до батьків, що зустрічають сина й невістку хлібом-сіллю та іконою.

Відбувається благословення. Молода, вітаючи свекруху, вручає їй хліб та калину й говорить: *в'із' міт' хліб та калину / а ме'не приїміт' за р'іду дитину* (н. п. 32, 48, 50 – 53, 62);

б) *благословен':а молодих хрещ'ченими бат'ками*. Один хрещений батько наливає горілки в чарки, молоді тричі випивають. Те, що не допивають, виливають через ліве плече на гостей (за свідченнями інформаторів, щоб чорт не приставав до сім'ї). Другий хрещений батько перев'язує руки молодим, щоб ніколи не розлучалися. А хрещені матері в цей час обсипають молодих і гостей хмелем, горіхами, зерном, грошима, цукерками;

14) *ве'с'іл'ний с'т'іл*. Після реєстрації шлюбу молодих і гостей запрошують за стіл. Першими до весільної зали заходять молоді з перев'язаними руками, а за ними вже слідують гості: *за с'т'іл за'вести* (н. п. 1, 25, 60, 76, 80 – 83); *за'водити за с'т'іл (на посад)* (н. п. 6, 9, 14, 19, 28, 33, 42, 52, 63) – завести молодих на почесне місце за весільним столом;

15) *гу'л'ан':а ве'с'іл':а*. Сівши за стіл, обов'язково треба випити першу чарку за молодих і кричати: „Гірко!”: *тама'да поздраў'л'a / |каже тост i у'с'i пийт' до dna / a по'том кри'ч'am' г'ор'ко / |гор'ко / a моло'd'i ү'i лу'уц':а* (н. п. 53);

16) *да'вати да'ри* – обряд обдаровувати молодих на весіллі: *дару'вати т'reба у'перший ден' за с'вад'ебним столом* (н. п. 27, 28, 42); *|дар'ам' моло'dim u' перший ден' на ве'с'іл':i* (н. п. 80 – 82); *|дар'ам' посл'i |розп'iс'i моло'dix / |розп'iсалис'i уресторан'i / |йак |першу p'умку випили / так i да'рили* (н. п. 48, 49); пор. ст. *давати дари [за столом], дарувати дари* (УВДСл, с. 104);

17) *ве'с'іл'ний танец'* – обряд, коли молоді танцюють свій перший шлюбний танець: *моло'd'i тан'ц'уйут' / a mi ix гро'шима обси'пайем* (н. п. 62);

18) *ук'растi н'e'в'eсту* (н. п. 59, 71, 83); *ук'растi моло'du* (н. п. 62, 65) – коли обдарують молодих, традиційно крадуть наречену в жениха, а він повинен віддати викуп;

19) *ук'растi туфл'u* молодої (усі н. п.), а тепер ще молодого (н. п. 32, 42, 53, 78) – обряд, коли брат нареченої повинен зняти черевик і вимагати щось в обмін: *та uk'растi туфл'u ѿ'с'i г'да тра'д'iц'iа на вe'лик.i≈ с'вад'б.i* (н. п. 53); *ук'растi туфел' |должен брат / хот' n'e'v'eсти / хот' жениха* (н. п. 32, 60, 76);

20) *прош'ч'ан':а з ве'с'іл'ним бу'кетом* – обряд, коли після заходу сонця збираються за нареченою всі незаміжні дівчата й ловлять букет, який молода кидає через голову: *н'e'в'eста ки'да с'вад'ебни≈бу'к'ет / a под'ружки и'i и'i лоул'ам' // |хто у'лове / та i |замуж' vi'де скоро / |йесл'i упа'де на земл'u п'їдби'рат' нел'з'a / ш'ч'аст'a не'буде* (н. п. 52);

21) *прош'ч'ан':а з п'їд'в'азкойу*. Підв'язка (бажано голубого кольору) одягнена в нареченої на правій нозі. Жених знімає її без рук, губами й так само перекидає через голову неодруженим хлопцям: *ко'ли*

*свек'руха з'н'ime фа'lту та по'в'аже 'голову плат'ком / н'e'в'есту
с'tаул'ам' на стул i же'n'их обц'їловуєй йi≈ноjку до 'самої п'iд'в'азки /
а о'на о'д'ита на п'раво≈но'з'i / i по'том зу'бами ч'i 'ротом с't'ане йi'ї з
но'ги / б'e're ў'руки i ки'dайe сво'їм друж'кам / неже'натим / хто ў'лове /
должен хра'нит' п'iд'в'азку i 'помнит' / шо в'iн скоро 'жениц':a
(н. п. 62);*

22) *розр'ізати коро'ва≈(торт)* (усі н. п.) – обряд, який завершує власне весілля. Молоді розрізають разом коровай (торт), перший шматок відрізають собі, другий і третій на аукціон між гостями, а потім усім іншим як символ весілля;

23) *покри'вати моло'ду*. Молодій розплітають косу, накривають її міткаlem чи хусткою (атрибут заміжньої жінки; символ прихильності, любові, вірності (ЖЗУЕ, с. 626)), їй співають пісень, тобто прославляють. За звичаєм, наречена має тричі скинути хустку чи міткаль з голови й дозволити накрити себе тільки на третій раз. Такі розповіді записала К. Глуховцева в с. Нещеретове Білокуракинського р-ну [Глуховцева 2010: 109], де на міткаль пришивають квітку, щоб виділити їй пошанувати молоду.

Отже, своєрідність досліджуваних найменувань полягає в збереженні тенденції до значного варіювання фразем, розвитку додаткових значень в окремих обрядодіях. Використання тих чи тих весільних атрибутів може дещо відрізнятися або за обрядовою навантаженістю, або за темпорально-локативним використанням.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в з'ясуванні функціональних особливостей обрядових компонентів.

Список обстежених населених пунктів

1. с. Демино-Олександровка; 2. с. Лантратівка; 3. с. Сиротине;
4. с. Багачка; 5. с. Новоолександровка; 6. с. Тополі; 7. м. Троїцьке;
8. с. Розпасіївка; 9. с. Вівчарове; 10. с. Солідарне; 11. с. Лозно-Олександровка; 12. с. Алексаполь; 13. с. Шарівка; 14. с. Танюшівка;
15. с. Новобіла; 16. с. Арапівка; 17. с. Верхня Дуванка; 18. с. Покровське;
19. с. Новоніканорівка; 20. с. Нижня Дуванка; 21. с. Маньківка;
22. с. Просторе; 23. с. Плахо-Петрівка; 24. с. Гладкове; 25. с. Попівка;
26. с. Курячівка; 27. с. Павлівка; 28. с. Тимошине; 29. с. Заводянка;
30. с. Стативчине; 31. с. Макартетине; 32. смт. Білолуцьк;
33. с. Можняківка; 34. с. Кам'янка; 35. с. Стельмахівка; 36. м. Сватове;
37. с. Свистунівка; 38. с. Коноплянівка; 39. с. Шовкунівка;
40. с. Дем'янівка; 41. с. Бунчуківка; 42. смт. Білокуракине;
43. с. Луб'янка; 44. с. Заїківка; 45. с. Олексіївка; 46. с. Паньківка;
47. с. Нещеретове; 48. с. Лизине; 49. с. Шапарівка; 50. с. Лисогорівка;
51. с. Булавинівка; 52. с. Осинове; 53. смт. Новопсков; 54. с. Бондарне;
55. смт. Марківка; 56. с. Бондарівка; 57. с. Мілуватка; 58. с. Бараниківка;
59. с. Калміківка; 60. с. Верхня Покровка; 61. с. Підгорівка;
62. м. Старобільськ; 63. с. Титарівка; 64. с. Бутківка; 65. с. Половинкине

66. с. Чмирівка; 67. с. Веселе; 68. с. Садки; 69. с. Брусівка;
70. с. Литвинівка; 71. смт. Мілове; 72. смт. Красноріченське;
73. с. Кам'янка; 74. с. Хворостянівка; 75. с. Байдівка; 76. с. Шульгинка;
77. с. Штормове; 78. с. Євсуг; 79. с. Волкодаєво; 80. смт. Біловодськ;
81. с. Данилівка; 82. с. Городище; 83. смт. Новоайдар.

Література

Глуховцева 2010 – Глуховцева К. Д. Специфіка відображення міфологічних уявлень українців в обряді „покривання молодої” / К. Д. Глуховцева // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2010. – № 1. – С. 107 – 111; **Д'якова 2011** – Д'якова Т. О. Фразеологічна презентація мовної картини світу в українських східнословожанських говірках : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Т. О. Д'якова. – Луганськ, 2011. – 19 с.; **ЖЗУЕ** – Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : слов.-довід. / Віталій Жайворонок – К. : Довіра, 2006. – 703 с.; **Магр.** – Магрицька І. Словник весільної лексики українських східнословожанських говірок (Луганська область) / Ірина Магрицька. – Луганськ : Знання, 2003. – 172 с.; **Мілєва 2008** – Мілєва І. В. Лексичні і фразеологічні особливості давнього й сучасного весілля / І. В. Мілєва // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2008. – № 2. – С. 96 – 103; **Потебня 1989** – Потебня А. А. О некоторых символах в славянской народной поэзии / Потебня А. А. // Слово и миф. – М. : Правда, 1989. – С. 285 – 443; **Сумцов 1996** – Сумцов Н. Ф. Символика славянских обрядов : избр. тр. / Н. Ф. Сумцов. – М. : Изд. фирма „Восточная литература” РАН, 1996. – 296 с.; **УВДСл** – Ужченко В. Фразеологічний словник східнословожанських і степових говірок Донбасу: 6019 фразеологізмів / Віктор Ужченко, Дмитро Ужченко. – 5-е вид., перероб. і доп. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 348 с.; **Ужченко 2003** – Ужченко В. Д. Східноукраїнська фразеологія / В. Д. Ужченко. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 362 с.; **Ужченко 2005** – Ужченко В. Д. Образи рідної мови / В. Д. Ужченко. – Луганськ : Знання, 2005. – 236 с.; **Ужченко 2008** – Ужченко Д. Етнографічний дискурс говірки як джерело фразеологічних інновацій / Д. В. Ужченко // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2008. – № 2. – С. 59 – 73.

Царьова І. В. Вербалізація обрядів шлюбного дня в українських східнословожанських говірках

У статті розглянуто архітектоніку обрядодій власне весільного циклу східнословожанських говірок. З'ясовано, що актуальним і важливим є вивчення обрядових фразеологізмів, які розкривають нові аспекти етнокультурної семантики обрядових знаків, специфіку синонімії, ареальну варіативність мовних і позамовних складників обряду. Структуровано обряди шлюбного дня сучасного весілля, які містять 23 обрядодії. Проаналізовано склад, системні відношення та

семантичну структуру обрядофразем весільного циклу східнослобожанських говорів.

Доведено, що своєрідність досліджуваних номенів полягає в збереженні тенденції до значного варіювання фразем, розвитку додаткових значень в окремих обрядодіях. Обґрунтовано, що використання тих чи тих весільних атрибутів може дещо відрізнятися або за обрядовою навантаженістю, або за темпорально-локативним використанням, оскільки обрядовий текст становить єдність вербального (словесного), реалемного (предметного) та акціонального (виявленого в діях учасників обряду) планів.

Ключові слова: говорка, номен, обряд, обрядодія, обрядова фразеологія, семантика.

Царёва И. В. Вербализация обрядов брачного дня в украинских восточнослобожанских говорах

В статье рассмотрена архитектоника обрядов собственно свадебного цикла восточнослобожанских говоров. Выяснено, что актуальным и важным является изучение обрядовых фразеологизмов, раскрывающих новые аспекты этнокультурной семантики обрядовых знаков, специфику синонимии, ареальную вариативность языковых и внеязыковых составляющих обряда. Структурированы обряды брачного дня современной свадьбы, которая содержит 23 обрядодействия. Проанализированы состав, системные отношения и семантическая структура обрядофразем свадебного цикла восточнослобожанских говоров. Доказано, что своеобразие исследуемых номенов заключается в сохранении тенденции к значительному варьированию фразем, развитию дополнительных значений в отдельных обрядодействиях. Обосновано, что использование тех или иных свадебных атрибутов может отличаться либо обрядовой насыщенностью, либо темпорально-локативным использованием, поскольку обрядовый текст представляет собой единство вербального (словесного), реалемного (предметного) и акціонального (представленного в действиях участников обряда) планов.

Ключевые слова: говор, номен, обряд, обрядодействие, обрядовая фразеология, семантика.

Tsareva I. V. Verbalization of the wedding day ceremony in the Ukrainian vostochnoslobozhansky dialects

Ethnocultural anthropocentric tendencies are defined and modern vectors of research of ceremonial phraseology are allocated. Specifics of the world a phraseological picture as language universe of modern linguistics is revealed. Semantic principles of ceremonial phraseological units of a family cycle of vostochnoslobozhansky dialects are opened. In article the very tectonics of ceremonies of actually wedding cycle the vostochnoslobozhansky of dialects is considered. It is found out that actual and important is studying of the ceremonial phraseological units opening new aspects of ethnocultural

semantics of ceremonial signs, specifics of a synonymy, areal variability of language and extra language components of a ceremony. It is structured ceremonies of marriage day of a modern wedding which contains 23 ceremony action. The fundamental base is lexical author ritual contexts, numbering about 750 items, collected and arranged field method, the registry phrasebook easternslobozhshanskiy and easternvelds dialects of Donbass by V. Uzhchenko and D. Uzhchenko (2005), large volume (1008 p.) work „Life and Creativity of pagans of Kharkiv province: Essays on ethnography of the region” edited by V. Ivanov (1898). The proposed research focused on solving. It is proved that the originality investigated nomens consists in preservation of a tendency to considerable variations frazy, developments of additional values in separate the ceremony action. It is proved that use of these or those wedding attributes can differ either a ceremonial nasychennost, or temporal and locative use. The importance of ethnolinguistic approach during the research of ritual phraseological units semantics is emphasized.

Key words: dialect, nominal, ceremony, ceremony action, ceremonial phraseology, semantics.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Должикова Т. І.

О. В. Шкуран (Луганськ)

УДК 811. 161. 2'282. 2 (477. 52/6)

**МАЛОПРОДУКТИВНІ ТА НЕПРОДУКТИВНІ МОДЕЛІ
КОМПАРАТИВНИХ ФРАЗЕМ
З ОБ’ЄКТАМИ-ЗООННОМІНАНТАМИ
СЕРЕДНЬОГО ПОДІНЦІВ’Я**

Моделювання компаративних фразеологізмів (КФ) – один з важливих лінгвокультурологічних напрямків фразеології, пов’язаний зі взаємодією мови й культури. З одного боку, такі дослідження враховують людський чинник у мові, а з другого – мовний чинник у людині. У межах відповідного напрямку компаративні фразеологічні одиниці розглядають як репрезентанти культурних знань. Аналіз семантичної структури вирішує завдання засобів мовної категоризації і концептуалізації світу. Такий підхід до ареальної компаративної фразеології позначений виявом когнітивної моделі сприйняття на основі уявлень про органи перцепції. Створення мовної компаративно-фразеологічної моделі є закономірним етапом аналізу компаративної фразеологічної одиниці (КФО) для з’ясування національних опор носіїв досліджуваних говірок. Так, В. Телія вказує на необхідність